

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa B. K.

przeciwko "P." S.A. w P.

o zapłatę odprawy pieniężnej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 sierpnia 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyśle z dnia 19 stycznia 2023 r., sygn. akt III Pa 26/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od B. K. na rzecz "P." S.A. w P. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 1.350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Przemyśle wyrokiem z 19 stycznia 2023 r. oddalił apelację powoda B. K. od wyroku Sądu Rejonowego w Przemyśle z 30 czerwca 2022 r., oddalającego jego powództwo przeciwko „P.” S.A. w P. o odprawę.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powód, zaskarżając orzeczenie w całości, podniósł zarzuty: 1) naruszenia przepisów postępowania mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie

art. 382 w związku z art. 391 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie prowadzące do wydania orzeczenia na podstawie wybranych dowodów, z jednoczesnym przemilczeniem kwestii wiarygodności i mocy dowodów niezgodnych z twierdzeniem Sądu, w tym również z uwagi na nieprzeprowadzenie dowodów zgłoszonych przez powoda w terminie i zgodnie z procedurą; 2) naruszenia prawa materialnego, to jest: (-) art. 22 § 1 k.p., przez jego niezastosowanie i dokonanie oceny pracy świadczonej przez powoda z pominięciem warunków jej wykonywania w ramach podległości organizacyjnej i autonomicznej, co wyklucza przyjęcie, że konsekwencje tej pracy mogą dotyczyć wyłącznie powoda; (-) art. 10 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 61), przez ich niezastosowanie i nie zasądzenie na rzecz powoda odprawy pieniężnej w wysokości dwumiesięcznego wynagrodzenia mimo, że wypowiedzenie umowy o pracę nastąpiło z inicjatywy pozwanego, zaś przyczyny uzasadniające rozwiązanie stosunku pracy nie dotyczyły wyłącznie powoda.

W oparciu o powyższe podstawy zaskarżenia, powód wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Rejonowego w Przemyślu z 30 czerwca 2022 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadniał występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do konieczności udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy wykonywanie przez pracownika pracy w warunkach podporządkowania organizacyjnego i autonomicznego (art. 22 § 1 k.p.) umożliwia pracodawcy rozwiązanie z pracownikiem stosunku pracy z przyczyn leżących wyłącznie po stronie pracownika, konsekwencją czego jest brak wypłaty odprawy pieniężnej, o której mowa w ustawie z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o oddalenie skargi oraz zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a

dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty

przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniających wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729).

Istotne jest przy tym, aby problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243 i z dnia 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9,

poz. 228). Ocena, czy zgłoszone zagadnienia prawne są decydujące dla jej rozstrzygnięcia wiąże się z przedmiotem sporu oraz dokonanymi przez Sąd *meriti* ustaleniami faktycznymi, którymi w myśl art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany.

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie była odprawa dochodzona z tytułu rozwiązania stosunku pracy przez pracodawcę. W ocenie Sądu Okręgowego, rzeczywistą przyczyną wypowiedzenia powodowi umowy o pracę była utrata do niego zaufania przez pozwanego. Postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd *meriti* wykazało w sposób niebudzący wątpliwości, że pracodawca miał zastrzeżenia do jakości pracy powoda. Jako przyczyny zwolnienia skarżącego pozwany wskazywał na takie okoliczności, jak: likwidacja kart obiegowych, brak wdrożenia oprogramowania T., brak aprobaty nad modyfikacją tzw. Taniego Z oraz odstąpienie od zakupu tokarki P., a także stosunek powoda do współpracowników. Powyższej oceny nie zmieniają okoliczności podnoszone przez skarżącego w apelacji, jak fakt, że powód nigdy nie otrzymał od pozwanego jakiegokolwiek kary porządkowej, że przez cały okres zatrudnienia otrzymywał nagrodę, czy też, że otrzymał od pracodawcy list referencyjny wystawiony przez A. P.. Właściwie przez cały okres zatrudnienia skarżącego decyzje dotyczące jego zatrudnienia, wysokości przyznawanego wynagrodzenia podejmował jednoosobowo Prezes Zarządu A. P., który to również zatrudnił powoda w spółce. Dopiero w momencie poszerzenia składu zarządu spółki o Ł. H. i L. P. nastąpiła weryfikacja dotychczasowego stanu i rozliczenia zaniedbań, jakie występowały w nadzorowanych przez skarżącego projektach. Wówczas poszerzony skład zarządu dostrzegł nieprawidłowości i podjął decyzję o złożeniu powodowi wypowiedzenia.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji co do niewątpliwego przyczynienia się powoda do rozwiązania z nim stosunku pracy przez pozwanego. Rozwiązanie stosunku pracy w ramach zwolnień (indywidualnych) spowodowanych przyczynami nie dotyczącymi pracownika nie może mieć dodatkowego źródła w okolicznościach dotyczących osoby pracownika, a zwłaszcza w sposobie wywiązywania się przez niego z obowiązków pracowniczych, bo wówczas przyczyna wypowiedzenia nie ma charakteru wyłącznego. Przyczyny te (niedotyczące pracownika) muszą faktycznie zaistnieć, a

ciężar udowodnienia tych okoliczności obciąża pracownika (art. 6 k.c. w zw. z art. 300 k.p.). W ocenie Sądu drugiej instancji, powód nie przedstawił przekonujących dowodów, że do rozwiązania umowy doszło wyłącznie z przyczyn leżących po stronie pracodawcy.

W świetle powyższy ustaleń faktycznych, przedstawione zagadnienie prawne nie ma istotnego znaczenia dla sprawy. Powód przytaczając argumenty z orzecznictwa w kwestii tzw. autonomicznego podporządkowania, zmierza do zakwestionowania odpowiedzialności pracownika za nienależyte wykonywania obowiązków ze stosunku pracy. Rozumowanie skarżącego jest oczywiście bezzasadne, zmierzające do zanegowania możliwości przypisania pracownikowi odpowiedzialności za działania, które z racji autonomicznego podporządkowania wykonuje w graniach powierzonych zadań. Przyjęcie perspektywy skarżącego prowadziłoby do przypisania wyłącznej odpowiedzialności pracodawcy (ryzyka pracodawcy) za działania (zaniechania) pracownika, bez możliwości prowadzenia własnej polityki kadrowej. Ryzyko osobowe pracodawcy należałoby odnieść do odpowiedzialności za zachowania pracowników w relacji do osób trzecich, nie zaś w relacjach wewnętrznych. Podporządkowanie autonomiczne nie czyni pracownika zwolnionym z oceny pracodawcy i z możliwości sankcjonowania przez podmiot zatrudniający jego zachowań, włącznie z rozwiązaniem stosunku pracy.

Zagadnienie prawne przedstawione przez skarżącego nie zostało powiązanie z ustaleniami faktycznymi, w tym z jednoznacznie ustalonymi zachowaniami powoda kwalifikowanymi jako niewłaściwe wykonywanie obowiązków pracowniczych. Kluczową kwestią w niniejszej sprawie było to, że skarżący zajmował stanowisko kierownicze dyrektora ds. techniczno-produkcyjnych, a co za tym idzie - jego rolą było organizowanie pracy w zakładzie zgodnie z wolą kadry zarządzającej, przy ostrzejszych kryteriach oceny efektów tejże pracy. Brak realizacji założonych efektów pracy, ujawnione audytem niedociągnięcia oraz niewłaściwy stosunek do podwładnych należało zakwalifikować jako obiektywnie nieprawidłowe, budzące wątpliwości co do rzetelności postępowania pracownika.

Nie można pod pretekstem naruszenia prawa materialnego dążyć do zanegowania dokonanych przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych. Sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne zmierza w istocie do

podważenia suwerennej i niepoddającej się kontroli kasacyjnej sędziowskiej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2010 r., II PK 248/09, LEX nr 1663571).

Mając na uwadze powyższe, wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. O kosztach postępowania rozstrzygnięto zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]